

)))) Oponentský posudek bakalářské práce Ivana Bystroně

Téma: Historie a současnost tvorby českých poštovních známek

Poštovní známka je co do velikosti jedním z nejmenších úkolů, na jaký může grafický designér narazit, z hlediska obtížnosti naopak jedním z nejtěžších. Samotná skutečnost, že pole graficky působnosti je velikostně omezeno, zdánlivě nahrává představám, že se tak malá plocha dá snadno něčím zaplnit, anebo, že postačí pouze zmenšit libovolnou předlohu, která ve své „skutečné“ velikosti vypadá impozantně, ale zmenšení jí ubírá na kvalitě. Umění známky – to je nekonečná práce s poměry, najít ten nejsprávnější poměr obrazové složky a textových informací.

Myslím si, že tento problém Ivan Bystroň sám několikrát nakouzl, když vysvětloval, proč se mu některá známka líbí více než druhá. Hned na začátek bych chtěl ocenit zadání úkolu, které je jednak dostatečně náročné pro bakalářskou zkoušku, a navíc se věnuje problematice, která je v běžné praxi komerčního grafika méně frekventovaná.

Tato skutečnost se jistě projevila např. při hledání studijních materiálů o českých tvůrcích známek. Obvyklé filatelistické časopisy nebo dražební katalogy asi nepřinášejí v tomto směru zrovna vyčerpávající informace. Proto oceňuji širší záběr, s jakou se povedlo Ivanu Bystroňovi prokreslit historii české známkové tvorby včetně technologických zvláštností spojených s tiskem známek. Také výběr domácích tvůrců byl dostatečně reprezentativní, aby ve stručnosti zmínil nejvýraznější osobnosti – ať už autorů předloh nebo rytců.

Problém nastává až v okamžiku, kdy začíná hovořit o moderní známce nebo přesněji o „moderní typografické známce“. Jako příklad uvádí pouze jednu známku Jana Solpery. Říkám „pouze“, neboť v praktické části se později ukazuje jeho velká nezkušenost právě při práci s typografií. Ivan Bystroň v teoretické části zmínil známky takových mistrů, jako jsou pánové Solpera a Ziegler, pro které je typická naprosto precizní a přitom bravurní práce s písmem. Zdá se, že ho to příliš neinspirovalo. Pokud jde o ryze typografická řešení známek, doporučoval bych mu seznámení se současnou holandskou známkovou tvorbou. Holandský grafický design je typický výraznou typografií. Znamky bez „obrázků“ jsou v Nizozemí mnohem obvyklejší než u nás a zajímavé příklady jsou snadno k nalezení na internetu. Navíc se dá říci, že řada českých (příp. slovenských) grafických designérů je více či méně ovlivněna právě holandským designem, někteří v Holandsku aktivně působí, slovenský grafik Peter Biľak u holandských pošt dokonce známku zrealizoval (shodou okolností jde o ryze typografické řešení).

Při hodnocení vlastních návrhů poštovních známek musím nejprve pochválit zvolené téma. Autor se nebál jít do mediálně trochu provařených vod „osmičkových“ výročí, prokázal cit pro obrazový detail při výběru motivů do „obrázkových“ návrhů známek, známky mají také příjemnou barevnost. Líbí se mně rovněž nápad s nápisy – slogany, ilustrujícími jednotlivé historické události. Oceňuji fór „osmičkové výročí na známce za 8 Kč. Typografické řešení autorských známek si však příliš chvály nezaslouží. Subtilní písmo se na obrazovém podkladu ztrácí, v případě „roku 1968“ se přímo bije s podkladovou vlajkou. Otázkou je, zda-li je vhodné použít kondenzovaný řez na barevném podkladu při tak velkém zmenšení. Bez problémů funguje na bílé ploše (Česká republika), diskutabilní je však oblouček nad osmičkou, jako problematické považuji použití tenkých linek, které pravděpodobně měly za úkol zdůraznit a prostorově uchytit volně visící řádky textu a dorovnat nestejnou délku řádků. Typografická bezradnost je ještě víc patrná na ryze písmovém návrhu známky. Osově řešené záhlaví opět s divnolinkami. V tomto řešení navíc dole chybí bílý pruh, ve kterém by hodnota známky a název země byla lépe čitelná. Zajímavý nápad – užití známých sousloví vázících se ke konkrétním historickým událostem ve spojení se stylizovaným písmem, které mělo evokovat tu kterou historickou událost zůstal na půli cesty. Vypadá to, že po zajímavé a obsahově nabitě teoretické části nezůstalo už autorovi na praktickou práci dostatek sil – s ohledem právě na teoretické pojednání o historii české známkové tvorby navrhuji hodnocení „C“.

V Ostravě 26. 5. 2008

Pavel Noga